

PLA D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

ESCOLA SOLCUNIT

INDEX

0. Introducció.....	3
1. Mesures universals.....	5
1.1. Programació i metodologia de treball a l'aula.....	6
1.2. Organització del centre: intervenció dels tutors i d'altres docents.....	13
1.3. Acció tutorial.....	16
1.4. Carta de compromís educatiu.....	17
1.5. Projecte de convivència i mediació escolar.....	17
1.6. Pla d'acollida.....	18
1.7. Comissió d'atenció a la diversitat.....	19
1.8. Comissió social.....	19
1.9. Protocols de detecció.....	20
2. Suports addicionals.....	23
2.1. Reforç/ desdoblaments.....	23
2.2. SEP.....	24
2.3. Atenció als alumnes/les alumnes nouvinguts/nouvingudes.....	28
2.4. Atenció als alumnes/les alumnes que pateixen malalties perllongades.....	30
2.5. Protocols d'actuació en els casos de trastorns d'aprenentatge.....	30
2.6. Protocols d'actuació en els casos de trastorns del desenvolupament.....	33
2.7. Educació Especial.....	34
2.8. EAP.....	36
2.9. Altres dispositius externs (CDIAP, CSMIJ, CREDA).....	37

3. Suport intensiu pels/ per les alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu	40
3.1. Plans individualitzats.....	40
3.2. Escolaritat compartida.....	42
4. Normativa de referència.....	42
5. Annexos	
5.1. Full de demanda EAP	
5.2. Model de PI	
5.3. Model adaptacions metodològiques	
5.4. Protocols de detecció (Prodiscat, Retard de llenguatge, pautes per a la detecció de pèrdues auditives)	
5.5. Protocols d'actuació en els casos de trastorns d'aprenentatge	
5.6. Protocols d'actuació en els casos de trastorns del desenvolupament	
5.7. Protocols de detecció	
5.8. Protocol d'altres capacitats	
5.9. Cartes de compromís	
5.10. Pla de convivència i mediació escolar	

0. Introducció

Aquest document sorgeix de la necessitat de donar resposta a la nostra realitat escolar i es troba formant part del nostre Projecte Educatiu. Aquest document és de caràcter flexible i per tant revisable i modificable per tal de poder-se adaptar de forma raonable a les necessitats que vagin sorgint.

El Pla d'Atenció a la Diversitat (PAD) pretén respondre a la nostra filosofia de treball de tenir en compte els diferents estils d'aprenentatge i la multiculturalitat de la nostra societat.

L'atenció a la diversitat i l'assoliment de les competències que permeten el desenvolupament personal i escolar de tots els alumnes és un principi comú en totes les etapes de l'educació obligatòria.

En els documents de gestió del centre s'han de concretar els acords que fan referència als objectius d'èxit educatiu per a tots els alumnes i a l'atenció a la diversitat els quals s'han de veure reflectits en l'organització del centre i en la pràctica professional dels mestres.

L'atenció a les necessitats educatives de tots/es els/les alumnes s'ha de plantejar des de la perspectiva global del centre i ha de facilitar la participació de tots/es els/les alumnes en els entorns ordinaris de treball.

Els centres han de planificar les mesures i els suports educatius a partir de l'observació dels alumnes i de les seves necessitats, a fi de donar a cadascú la intensitat de suport adequat per millorar-ne el nivell competencial.

Totes les mesures i suports han de permetre flexibilitzar el context d'aprenentatge, proporcionar als alumnes estratègies per minimitzar les barreres de l'entorn i garantir el benestar emocional, la convivència i el compromís de tota la comunitat educativa.

La concreció de les mesures i suports ha de quedar recollida en els documents del centre, en les programacions d'aula i en els plans individualitzats (PI), sempre que se n'elaborin. En aquests hi ha de constar una previsió temporal de les mesures i els suports i en la planificació cal preveure els indicadors d'avaluació que han d'orientar-ne la retirada.

La planificació de l'atenció a l'alumne/a a partir de la intensitat de mesures i suports parteix del model de "resposta a la intervenció" i es concreta en el següent:

Mesures i suports universals

Mesures i suports addicionals

Mesures i suports intensius pels/ per les alumnes amb necessitats educatives especials.

La planificació d'aquestes mesures i suports en un context d'inclusió comporta el següent:

- Planificar i coordinar les mesures i els suports adoptats pel centre per a l'atenció de tots els alumnes.
- L'adopció de mesures i suports addicionals i intensius per a l'atenció a les necessitats específiques de suport educatiu que presenten els alumnes, entre les quals s'han de destacar les derivades del desavantatge educatiu de necessitats educatives especials, de trastorns que condicionen l'aprenentatge, de malalties perllongades i de les altes capacitats.
- Les decisions que s'han adoptar en la incorporació d'alumnes procedents de sistemes educatius estrangers, en especial quan ja han assolit el domini d'alguna llengua curricular impartida en el sistema educatiu de Catalunya.

Tal com queda recollit a les instruccions d'inici de curs, al centre hi ha la Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD). Aquesta estarà formada per l'equip directiu, l'EAP, els/les mestres d'educació especial, els i les coordinadors/es de cicle, els i les tutors/es que calguin i el coordinador/la coordinadora LIC.

La CAD determinarà les actuacions que es duran a terme per atendre les necessitats educatives dels alumnes, els procediments que s'empraran per atendre aquestes necessitats i per formular el Plans Individualitzats en els casos necessaris.

A infantil contemplem altres estratègies metodològiques com els racons, els centres d'interès o els projectes que faciliten tipus d'organitzacions com els agrupaments per interessos, els agrupaments naturals o els agrupament internivell.

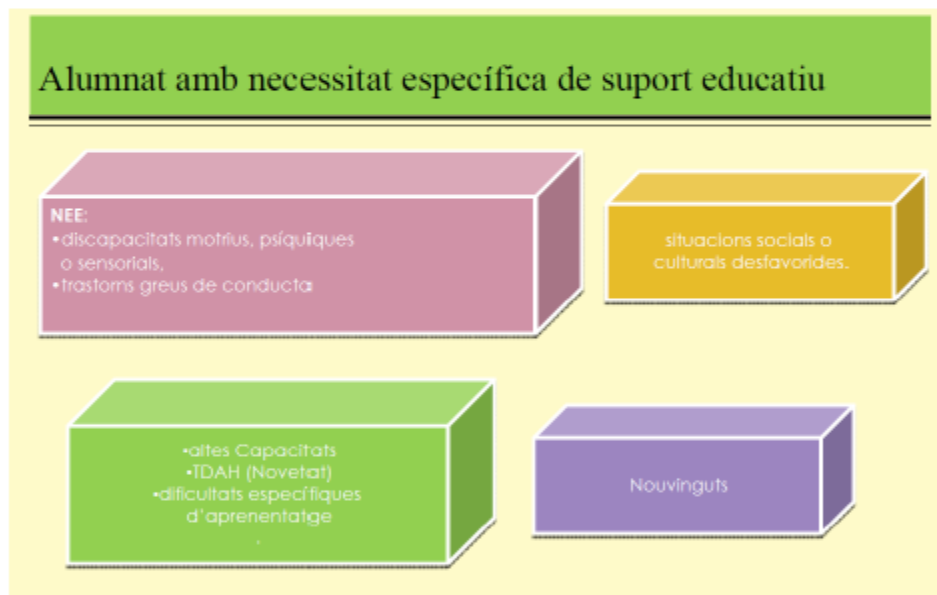
**No tinguis por d'avançar a poc a poc,
només tingues por de quedar-te quiet**

Proverbi xinès

1. Mesures universals

En el context d'una escola per a tothom, l'atenció a la diversitat, ha de contemplar plantejaments organitzatius i estratègies metodològiques i didàctiques que permetin l'atenció de tot l'alumnat en el marc de l'aula ordinària, de manera que hi pugui haver un equilibri entre la pertinença al grup, la participació i la resposta a les necessitats individuals i concretes, evitant l'exclusió. Tot l'alumnat ha de tenir èxit en el seu aprenentatge mentre s'adapti a les seves capacitats i necessitats.

L'atenció a les necessitats educatives de tot l'alumnat, des de la perspectiva global de centre, ha de preveure **mesures** no excloents i que siguin avantatjoses per a l'alumnat que pot estar en risc de marginació, exclusió o infravaloració.

(Quadre extret de la conferència de 29-01-2014 de Paco Valverde: Estratègies de centre per a l'atenció a la diversitat)

Les mesures poden ser contemplades des de diferents àmbits:

- des de l'àmbit *organitzatiu*: agrupament de l'alumnat, distribució dels horaris, priorització de recursos.
- des de l'àmbit *curricular*: programes de reforç, ampliació, immersió lingüística, adaptacions grupals, plans individuals.
- des de l'àmbit *metodològic*: treball per competències, per àmbits interdisciplinaris, per aprenentatge cooperatiu, per projectes.
- des de l'acció *tutorial*: l'educació afectivo-emocional, l'educació en valors, la convivència.
- i des de les *pràctiques avaluatives*: diversificació d'instruments d'avaluació, flexibilització de la permanència al nivell, cicle o etapa, modificació de criteris d'avaluació.

1.1. Programació i metodologia de treball a l'aula

A l'hora de redactar els objectius mínims i les programacions d'aula hem procurat que les activitats i els criteris d'avaluació previstos siguin accessibles al màxim nombre d'alumnat. A vegades cal donar ajuts i suports específics temporals, de vegades preventius, quan es detecta alguna dificultat. Hi ha un tant per cent d'alumnat, que tot i tenint en compte les premisses anteriors, necessitarà un pla individualitzat.

Formes de treball que faciliten l'atenció a la diversitat són:

- el treball compartit de dos/dues professors/ores dins l'aula,
- la intervenció dels suports especialitzats dins l'aula,
- el treball per racons i/o tallers dins la classe,
- el treball per racons i/o tallers interclasses,
- el treball en petits grups dins i fora de l'aula.

(Quadre extret de la conferència de 29-01-2014 de Paco Valverde: Estratègies de centre per a l'atenció a la diversitat)

Pel que fa a la metodologia de treball, els cicles després d'una reflexió conjunta, fan les aportacions que han considerat oportunes.

El cicle de **Parvulari** especifica els aspectes següents:

Al Cicle de l'educació Infantil treballem d'una manera globalitzada, i concretament, el tractament de la diversitat el realitzem oralment i amb l'ajuda d'imatges i gestos i suports visuals. Donem molta importància a l'actuació del/de la mestre/a ja que ha d'utilitzar un llenguatge entenedor, emprant una bona entonació i buscant l'atenció del nen/ de la nena.

Per tal d'atendre a la diversitat i donar resposta a les necessitats dels infants realitzem desdoblaments: a la biblioteca i consciència fonològica i, als racons de treball i els racons intercycle.

Una sessió a la setmana el grup es divideix en dos i mig grup fa *biblioteca* i la resta *consciència fonològica*. Això ens permet treballar d'una manera més individualitzada aquestes activitats i ens permet atendre millor les necessitats dels infants.

Als *racons de treball* el grup es divideix en dos i cada grup va amb un/a mestre/a dins de l'aula. Ens permeten organitzar l'espai de manera que els infants puguin treballar en petits grups amb dues mestres i per tant, amb una atenció més individualitzada. Cada alumne/a escull el racó on vol anar tenint en compte que han de passar per tots. Una vegada feta l'elecció es col·loquen al seu racó, que estan

disposats per l'aula o pel passadís. Els/Les mestres aniran passant pels diferents racons per observar, ajudar o avaluar.

Els *racons intercycle* són 8/9 racons on treballen junts els nens i les nenes dels tres cursos P3, P4 i P5. Així estableixen vincles afectius amb infants de diferent edat, aprenen a conviure en la diversitat i s'ajuden els uns als altres. Als racons es treballa de manera globalitzada els diferents continguts del currículum de manera participativa, experimental i motivadora.

En el dia a dia també s'intenta ajustar les diverses feines al nivell/capacitats de cadascú, sobretot en els fulls de treball, per exemple:

- Quan acaben la feina, per darrera, aquell alumnat d'excel·lència se li posen exercicis per ampliar segons la temàtica que s'estigui treballant.
- Pels/per les alumnes que mostren dificultat per acabar la feina s'intenta donar suport específic per acabar: (ex. Si li costa copiar de la pissarra li escrivim al full, si gira alguna grafia li fem repassar i li encerquem perquè s'adoni).

Cal tenir en compte la part emocional dels infants, ja que aquesta influeix en el seu aprenentatge i desenvolupament global.

En el moment que es fa conversa s'ha de tenir en compte aquells/es alumnes més tímids/es o que els hi costa més parlar per problemes d'expressió de vocabulari. S'ha de tenir molt present el reforç positiu davant dels/de les alumnes en els aprenentatges, accions i activitats que es realitzen a l'escola, per tal d'afavorir la seva seguretat i autoestima, així com la construcció de la seva personalitat.

El **cicle inicial** fa les següents aportacions:

Per tal d'atendre la diversitat de l'aula els/les mestres tenim en compte un seguit de requisits i formes d'actuació per poder atendre de la forma més directa i individualitzada possible a l'alumnat que de forma comuna tenim en l'aula.

És per això que:

- Contem amb el suport d'un/a mestre/a a l'aula (durant una o dues hores setmanals) el qual/la qual pot ajudar a aquells alumnes que mostren dificultat o bé que de manera molt eficient poden ampliar el seus coneixements.

- En els tallers de llengua es treballa i es potencia l'escriptura del nen/de la nena de forma lliure i creativa en petit grup.
- Si es possible contem amb el suport (durant 1 trimestre) d'un mestre o mestra en pràctiques el qual també afavoreix l'atenció a les necessitats que pugui tenir qualsevol alumne/a.
- Tallers/racons: durant el curs duem a terme diferents tallers/racons relacionats amb l'àrea de llengua catalana, per tal de afiançar els aprenentatges dels alumnes d'una forma més real i manipulativa. En una sessió setmanal es fan 3 subgrups del grup aula, els quals son atesos per 3 mestres (tutors/es+ especialista+ Sep) per dur-los a terme i van canviant en funció de les unitats i necessitats del grup (TANT PER 1R COM PER 2N).
- **Projecte Innovamat a matemàtiques.**
- Canvis de lloc: tenim als i les alumnes agrupats/des en petits grups (4-6) per fomentar el treball cooperatiu i l'ajuda i també realitzem els canvis de lloc de forma estratègica adequant els nivells d'aprenentatge i l'actitud en l'aula.
- En el cas de tenir alumnes amb nivell/ velocitat d'aprenentatge avançat adaptem i els deixem materials per enriquir els seus aprenentatges. Mai es busca donar nous continguts, sinó treballar més el raonament científic a partir del que ja saben.
- En el cas de tenir alumnes que estan molt per baix del nivell de la classe, es busca tenir un seguit de material (si és manipulatiu millor) al seu abast per poder treballar al seu nivell de forma més autònoma quan el/la mestre/a no disposa de cap suport.
- Pel que fa a la programació de llengua contempla i atén les diferències de nivell entre els/les alumnes. Sovint es busca plantejar i crear activitats que dins de la mateixa activitat cada alumne/a arribi on pugui i no sigui tancada. Per exemple, es pot treballar la paraula, la frase, el relat breu o el relat més ampli.
- Si algun alumne/a es troba per baix del nivell mig de la classe, els deures seran adaptats a les seves necessitats.
- En el cas que tinguem un alumne/una alumna que necessita moviment constant, i no pot estar tantes hores a la cadira, se li busquen responsabilitats, se li dóna opció a una activitat alternativa: si fa falta i si calgués s'utilitzaria el reforç per baixar al pati 5 o 10' minuts a córrer o desfogar-se.
- Quan acaben la tasca plantejada se'ls hi permet l'opció de jugar a jocs educatius prèviament explicats o a jocs simbòlics (jugar és molt important a cicle inicial), llegir contes, fer manualitats, dibuixos... S'intenta no començar una nova tasca.

- SEP matinal: s'atenen als alumnes que necessiten un reforç concret per l'àrea de llengua i matemàtiques.
- Sep Lectiu: un mestre del centre atén de forma directa durant unes hores a la setmana (1 o 2h) als alumnes amb necessitats específiques de millora.

El **cicle mitjà** aporta el següent:

Partim de la vessant de: llenguatge oral, escrit i matemàtic.

La primera detecció la fa el mestre-tutor observant la feina.

Indicadors que tenim:

- Proves inicials en llengua catalana, castellana i matemàtiques.
- Les notes en les diferents proves de les unitats, les sessions d'avaluació...
- El treball realitzat a l'aula, comprensions, lectura....
- El no assoliment d'objectius matemàtics.
- En E.F és passen proves físiques a inici de curs per detectar problemes en capacitats físiques.

Aquests indicadors deriven en considerar:

- Alumnes nouvinguts.
- Alumnes amb problemes emocionals.
- Alumnes amb dificultats de lectoescriptura: no assoliment d'objectius de cicles anteriors, detecció de dislèxia a partir de C.M.
- Alumnes amb problemes en el raonament matemàtic: abstracció mental nul·la.
- Alumnes en dificultats motrius.

Com **atenem** aquests/es alumnes:

- SEP.
- Adaptacions metodològiques.
- P.I
- Reforç.

- El tutor/la tutora confecciona el material dels/de les alumnes amb P.I dins la classe.
- Seguiment més acurat en les famílies d'aquests/es alumnes.
- Un seguiment d'agenda més individualitzat.
- Quan veiem que l'alumne/a no assolix l'èxit de les àrees demanem la intervenció i possible inclusió dels/de les alumnes en els diferents reforços, grup de suport.
- L'objectiu principal d'E.F és la integració de l'alumne/a al grup i el contacte social.

Pel que fa a les aportacions del **cicle superior**, aquestes són:

Conductuals:

Tutoria individual amb l'alumne/a: parlar amb ell/ella , pactar acords, canvi de lloc (posar-lo/posar-la amb alumnes més tranquils i més a prop del mestre).

Si aquesta conducta passa amb freqüència:

- Contactar amb la família a través de l'agenda.
- Fer registre de conductes del/de la alumne/a: apuntar en les àrees que passa, freqüència que provoca aquesta conducta. Reforç positiu, reforç de conductes, reforç negatiu (quedar-se sense pati).
- Realitzar una entrevista amb la família per parlar de la conducta del/de la alumne/a i acordar estratègies per reconduir la conducta. Pactar mateixes respostes o actuacions amb la mateixa conducta.

Manca d'integració a la classe:

- Detectar el problema, normalment es veuen aquestes conductes a l'hora de pati, sortides i educació física.
- Es realitzen diferents dinàmiques de grup segons la problemàtica: analitzar narracions de temàtiques relacionades, jocs de canvi de rol, parlar amb el grup, canvi de company/a, canvi de lloc i agrupacions.

Dificultats d'aprenentatges

- Simplificar tasques
- Fer pluja de idees al començar el tema per veure si tenen assolit els continguts previs.

- Anticipar continguts per facilitar el seguiment de les activitats.
- Promoure el treball col·laboratiu i l'aprenentatge entre iguals.
- Proporcionar o fer resums, esquemes, mapes conceptuals.
- Presentar els continguts en diferents suports (impresos i digitals) i amb diferents formats (text, vídeo, àudio, imatge...).
- Explicar i donar importància a les idees principals (oralment, a la pissarra...).
- Presentar textos d'una extensió adequada a la competència lingüística de l'alumne/a.
- A l'hora de resoldre problemes, considerar el procés de raonament i valorar més el plantejament de la solució que el resultat.
- Ubicar-lo/ubicar-la dins l'aula on tingui el menor nombre d'elements distractors.
- Control diari dels deures i dels materials necessaris per a treballar (llapis, goma, bolígrafs, llibre).
- Supervisar l'ús de l'agenda; comprovar que cada dia apunta els deures i els controls.
- Analitzar la demanda de cada enunciat: què ens demana?
- Supervisar el treball amb els fulls (recordar cada dia que s'ha de posar la data, el nom i el tema).
- Corregir sempre a la pissarra, perquè siguin evidents les errades.
- Comprovar que corregeix cada activitat.
- Treballar els continguts previs no assolits (taules, divisió d'una xifra, resta important-me, lèxic i ortografia bàsica de cicle mitjà...)
- A cada paràgraf aturar-nos i fer un resum oral del que ha llegit (així no perd informació).
- Utilitzar material manipulatiu com a suport dels continguts (matemàtiques).
- Fer una sessió de repàs quan acabem cada unitat.
- Preparar cada control fent un esquema a la pissarra amb els continguts essencials. Copiar-lo per a estudiar.

Gestió d'aula:

- Situar a l'alumne/a prop del focus d'atenció durant el procés de realització de les activitats.
- Reduir els elements distractors (sorolls, poca focalització de les tasques...)

- Crear un clima d'aula que afavoreixi la iniciativa personal i la participació.
- Fer el seguiment de les tasques(recordatoris de les dates de lliurament, seguiment del procés de realització de treballs...)

Avaluació:

- Ubicar a l'alumne/a dins l'aula on tingui el menor nombre d'elements distractors.
- Fer un control per cada tema del llibre (mai de dos temes)
- Donar uns minuts abans del control per aclarir dubtes que sorgeixin.
- Fer controls amb 7 o 8 preguntes com a màxim.
- Enunciats curts i clars.
- Les activitats del control comencen amb un exemple.
- Deixar més temps per acabar.
- Llegir els enunciats i analitzar en veu alta què se'ls hi demana.
- Avaluar certs continguts de forma oral.
- Ajudar a muntar el dossier de cada tema (donar estratègies per no perdre els fulls i ajudar-lo a ordenar per data).
- Revisar la puntuació del dossier i reflexionar al respecte.
- Revisar la puntuació del control i reflexionar al respecte.

1.2. Organització del centre: intervenció dels tutors i d'altres docents

Considerar la diversitat com un valor afegit comporta centrar l'atenció en reduir o eliminar les barreres per a l'aprenentatge i la participació. Tots els/les alumnes han de participar de la vida de l'aula. L'organització de l'escola ha de prioritzar l'atenció a la diversitat. D'aquesta manera podrà oferir els ajuts i els suports necessaris que facilitin l'accés als aprenentatges i el domini de les competències bàsiques a tots i totes.

Les característiques de l'organització del centre que permeten l'atenció a la diversitat són la flexibilitat, l'ajust a la realitat, el consens en els criteris, fent partícips a tots els/les mestres i fent un repartiment de les tasques.

Els principis de l'escola inclusiva i amb els quals es vol definir l'Escola Solcunit són:

- **Normalització:**

- ✚ Tots els alumnes són acceptats
- ✚ Contextos i entorns ordinaris
- ✚ Les diferències es veuen de forma positiva

- **Igualtat d'oportunitats per a l'aprenentatge i la participació:**

- ✚ Poder participar en activitats ordinàries i extraescolars
- ✚ Donar suport a les singularitats
- ✚ Cooperació i col·laboració entre escola, casa i comunitat

- **Inclusió:**

- ✚ Tots els alumnes i les alumnes poden aprendre junts
- ✚ Han de rebre atenció educativa propera a l'entorn on viuen
- ✚ Criteris eficients de coordinació dels serveis educatius.

- **Personalització:**

- ✚ Tothom és igual però cadascú d'acord amb les seves característiques personals.
- ✚ Tots els/les alumnes reben un currículum apropiat a les seves necessitats.

Els procediments d'inclusió per a poder arribar a desenvolupar aquests principis i la línia en què anem són:

- **Organitzatius**

- ✚ Lideratge de l'equip directiu
- ✚ Estructures organitzatives flexibles

- ✚ Òrgans facilitadors: CAD,...
- ✚ Agrupaments heterogenis
- ✚ Espais de coordinació i de treball interdisciplinari
- ✚ Intervenció suports en aula ordinària
- ✚ Coordinació professorat-família. Treball amb la família
- ✚ Tutoria

- **Curriculars i metodològics**

- ✚ Ensenyament col·laboratiu per part del professorat
- ✚ Docència compartida: dos professors a l'aula
- ✚ Aprenentatge cooperatiu de l'alumnat
- ✚ Gestió d'aula per a una resolució col·laborativa de conflictes
- ✚ Participació de tot l'alumnat en les activitats d'aula
- ✚ Treball en xarxa, noves tecnologies
- ✚ Compartir criteris de continguts bàsics
- ✚ Diversificar les formes d'avaluació de l'alumnat
- ✚ Pla Individualitzat, si cal
- ✚ Visió global de l'alumne i acompanyament personalitzat.

Els recursos personals del centre per atendre les necessitats educatives són:

- Els/les mestres tutors/es
- Els/les mestres especialistes (anglès, música, educació física...)
- Els/les mestres especialistes en educació especial
- Els/les mestres de suport (educació infantil)
- La tècnica d'educació infantil (TEI)
- La vetlladora
- Serveis externs (EAP, CREDA, CDIAP, CSMIJ...)

(Quadre extret de la conferència de 29-01-2014 de Paco Valverde: Estratègies de centre per a l'atenció a la diversitat)

1.3. Acció tutorial

L'acció tutorial contribueix al desenvolupament d'una dinàmica positiva en el grup classe i a la implicació de cada alumne/a en el propi procés educatiu i en la dinàmica del centre.

En el seguiment de l'alumne/a s'ha de vetllar especialment per l'assoliment progressiu de les competències bàsiques, per la detecció de les dificultats de l'alumne/a en el moment en què es produeixen i per la coordinació (per prendre les mesures necessàries perquè aquest pugui continuar el procés d'aprenentatge) de tots els/les mestres que incideixen en el mateix alumne/a.

En l'educació primària, destinem una sessió de l'horari setmanal a activitats de tutoria.

La família, com a primer referent educatiu i principal responsable del creixement i de la formació dels seus fills/de les seves filles, ha d'implicar-se en el seguiment i acompanyament del procés escolar dels fills/es.

L'escola estableix els procediments de relació i cooperació amb les famílies i proporciona informació sobre l'evolució escolar i personal dels seus fills/de les seves filles. A tal efecte el centre preveu en la seva programació general anual la planificació d'entrevistes, reunions col·lectives o d'altres actuacions que consideri

oportunes. Aquesta planificació garanteix, com a mínim, una entrevista individual al llarg del curs i una col·lectiva durant el primer trimestre de cada curs.

És propi de la tutoria, la realització ordinària d'entrevistes i reunions amb pares, mares o tutors/es legals, el seguiment de la documentació acadèmica i la coordinació en l'elaboració d'adaptacions de la programació a les necessitats i a les característiques dels/ de les alumnes.

L'acció tutorial integra les funcions del tutor/ de la tutora i les actuacions d'altres professionals i òrgans (mestres, equips de cicle, comissions, etc.).

Dins del Projecte Educatiu del Centre, hi ha el Pla d'Acció Tutorial, que concreta totes aquestes actuacions.

1.4. Carta de compromís educatiu

D'acord amb el que disposa l'article 20 de la LEC, els centres han de formular una carta de compromís educatiu en la qual han d'expressar els objectius necessaris per assolir un entorn de convivència i respecte pel desenvolupament de les activitats educatives, amb la participació de la comunitat escolar i per potenciar la participació de les famílies en l'educació dels seus fills/ de les seves filles.

En el nostre centre, la comunitat educativa va redactar una carta de compromís per al cicle d'infantil i una carta de compromís per a l'etapa de l'educació primària.

1.5. Projecte de convivència i mediació escolar

És el document que engloba el conjunt d'accions encaminades a l'aprenentatge de la convivència en el centre i, recull les intervencions que l'escola desenvolupa per tal de capacitar tots els/les alumnes i la resta de la comunitat educativa per al foment de la convivència i la gestió positiva de conflictes, la manera de pensar del centre en la manera de treballar el desenvolupament personal i col·lectiu de cada alumne/a.

Aquestes accions poden anar adreçades a la millora de la convivència a l'aula, al centre o a l'entorn. També recull els mecanismes que el centre estableix a l'hora de resoldre els conflictes que es produeixen en els tres àmbits i de crear una atmosfera de treball i convivència segura i saludable, que és especialment rellevant per als/les alumnes i els grups més vulnerables, com els/les alumnes amb necessitats

educatives específiques: alumnes amb discapacitat, alumnes amb trastorns de conducta, alumnes nouvinguts7es, etc.

Els **valor i actituds** que es treballaran transversalment des de les diferents àrees són l'**acollida, la coeducació, la competència social, la comunicació, l'educació antiracista, l'educació emocional i per a la pau, la inclusió, la mediació, l'esforç i la responsabilitat.**

Els **objectius** de la convivència són:

- + Valorar l'aprenentatge de la convivència com un element fonamental del procés educatiu.
- + Garantir a tots els membres de la comunitat educativa el dret a con viure en un bon clima escolar i el deure de facilitar-lo amb llur actitud i conducta en tot moment i en tots els àmbits del centre.
- + Potenciar l'equitat educativa i el respecte a la diversitat.
- + Ajudar a cada alumne/a a relacionar-se amb ell/a mateix/a, amb els altres i amb el món.
- + Promoure la implicació i el compromís de tots els agents educatius en la millora de la convivència en el centre i l'entorn.
- + Garantir una aplicació ferma i flexible de les normes.
- + Fomentar la mediació com a eina bàsica en la gestió del conflicte.
- + Contribuir a una cultura de la pau i la no violència.

L'Escola té el projecte de convivència i de mediació escolar, que els/les tutors explicaran als seus/les seves alumnes. A totes les aules estaran disponibles els fulls de la mediació i cada curs escolar es farà l'horari dels mestres mediadors/es que també estarà disponible a totes les aules i a l'aula de mediació.

1.6. Pla d'acollida

Els processos d'acollida mereixen una atenció especial perquè poden esdevenir un element clau per a la creació de vincles, per establir un bon clima relacional i per afavorir la implicació en el centre de tots els seus membres.

Per aconseguir aquest objectiu, el centre ha concretat les actuacions que posa en marxa per tal de facilitar l'adaptació dels/de les alumnes i de les famílies que s'acaben d'incorporar al centre. Aquestes orientacions fan referència, sobretot, a l'acollida dels/de les alumnes amb necessitats educatives especials i als/ a les alumnes que provenen d'altres països, i que han de portar a terme un procés d'adaptació emocional, escolar i d'aprenentatge de la llengua.

El centre ha de donar una resposta personalitzada a aquests/es alumnes per garantir l'accés al currículum comú i els processos de socialització, i establir els criteris metodològics i els materials curriculars que facilitin la integració a les aules ordinàries des del primer moment.

1.7. Comissió d'atenció a la diversitat

A fi de planificar, promoure i fer el seguiment d'actuacions que es duguin a terme per atendre la diversitat de necessitats educatives dels alumnes, hi ha constituïda una comissió d'atenció a la diversitat (CAD), presidida per la directora i composta a més a més per la cap d'estudis, la secretària, els/les mestres d'educació especial, el/la coordinador/a de llengua, interculturalitat i cohesió social, els/les coordinadors/es de cicle i la professional de l'EAP (si es considerés necessari podran assistir altres mestres). Correspon a la CAD la concreció de criteris i prioritats per a l'atenció a la diversitat dels/ de les alumnes, l'organització, ajustament i seguiment dels recursos de què disposa el centre i de les mesures adoptades i també el seguiment de l'evolució dels/ de les alumnes amb necessitats educatives especials i específiques.

1.8. Comissió social

Periòdicament, l'Equip Directiu, juntament amb els/les mestres d'Ed. Especial realitzem unes reunions amb els Serveis Socials municipals (Assistent Social i Educadora Social). La funció d'aquesta comissió de treball és debatre, detectar i fer el seguiment de casos d'alumnes escolaritzats en el centre amb problemes socials. Ja sigui per casos d'absentisme escolar com de falta de material escolar per part de l'alumne (pagament de les quotes, llibres de text, ...). L'intercanvi d'informació i d'impressions es fa tant per part de l'escola cap als Serveis Socials com per part dels Serveis Socials cap a l'escola.

1.9. Protocols de detecció

L'avaluació psicopedagògica (Bonals i Sánchez, 2005; Bassedas et al., 1991) és la que es fa en el context escolar i educatiu per tal d'avaluar les necessitats educatives que té l'alumne o alumna per créixer i desenvolupar-se en aquest àmbit. La fan els psicopedagogs dels EAP en estreta col·laboració amb els docents que treballen amb aquell alumne o aquella alumna: el tutor o la tutora, els docents d'educació especial i els altres docents o el personal de suport que hi col·laboren, i també amb les famílies.

L'avaluació psicopedagògica aporta informacions sobre com està aprenent i participant l'alumne o alumna en el context de l'aula i el centre. Proporciona informacions sobre les capacitats i competències de l'alumne o alumna, sobre el seu potencial i necessitats i sobre els factors de risc i els factors de protecció que estan presents en el centre educatiu i en la relació entre el centre i la família. Aquesta avaluació psicopedagògica ha d'analitzar quines són les barreres en l'aprenentatge i la participació que l'alumne o alumna troba a l'escola i a l'aula, des de les barreres arquitectòniques fins a les barreres que troba l'alumne o alumna a causa dels mètodes, els tipus d'activitats, els materials o les ajudes que rep. El suport ha d'ajudar el centre perquè pugui disminuir aquestes barreres i, alhora, aportar orientacions per atendre les necessitats educatives de l'alumne o alumna en el context escolar. La finalitat de l'avaluació psicopedagògica és aportar informació als professionals dels centres educatius sobre les habilitats cognitives i funcionals de l'alumne a fi d'elaborar un pla individualitzat ajustat a les seves necessitats educatives.

PRODISCAT (Dislèxia)

Aquests protocols tenen com a objectiu poder observar i detectar precoçment els nens que presenten dificultats en l'aprenentatge de la llengua escrita de cara a poder intervenir-hi també al més aviat possible tant per redreçar l'aprenentatge com, si es tracta d'alumnes més grans, per oferir els suports necessaris per assegurar el seu progrés tant acadèmic com emocional. El protocol va adreçat als mestres i professors perquè són els professionals que millor poden observar i detectar els problemes en l'aprenentatge, en general, i donar el suport de forma adequada en la llengua escrita.

TGD/ TEA

L'autisme i el conjunt de trastorns denominats com d'espectre autista (TEA) són alguns dels trastorns mentals més greus que afecten des de la petita infància i durant tota la vida i tenen com a principals característiques les dificultats en tres àrees: la comunicació, la socialització i la conducta.

El diagnòstic dels TEA és un procés que requereix que els professionals reconguin les categories acceptades universalment per la comunitat científica (DSMV o CIM-10) per classificar o caracteritzar el comportament d'un individu i establir un pla d'intervenció apropiat a les característiques de la persona.

El procés diagnòstic del TEA és una activitat que requereix especialització i expertesa, tant pel que fa al coneixement de l'autisme, com al treball en equips de diferents professionals, que poder ser de diferents equips i sovint adscrits a xarxes i serveis de diferent titularitat.

Tot i que els/les mestres no han de diagnosticar està bé conèixer els ítems d'alerta.

EDAH (TDAH)

El EDAH té per objectiu mesurar els principals trets del TDAH i dels trastorns de conducta que poden coexistir amb el síndrome. Està destinat a l'avaluació de

nens/es de 6 a 12 anys. És d'aplicació individual, amb una durada de 5 a 10 minuts. Es tracta d'un instrument senzill, per al mestre suposa poc esforç i per tant la inversió de temps és mínima.

Altes capacitats

Els alumnes amb altes capacitats formen un grup heterogeni que comparteix trets comuns, de manera semblant al col·lectiu d'alumnes amb dificultats per aprendre. Cal detectar-los com a primer pas per poder atendre les seves necessitats.

És necessari fer un treball d'identificació de les altes capacitats intel·lectuals i un bon seguiment per part de l'EAP recollint-ne les variables següents:

- variables cognitives, d'aprenentatge i d'adquisició del coneixement;
- variables socioemocionals;
- variables de l'entorn.

L'objectiu de la guia que publica el Departament (i que s'adjunta en els annexos) és ajudar a la detecció d'alumnes amb altes capacitats, conèixer-ne les característiques i necessitats; presentar diferents pautes educatives per donar resposta dins de l'aula i en l'orientació personal, així com oferir eines d'observació i recursos per elaborar ampliacions curriculars, desenvolupament de projectes creatius i desenvolupament d'habilitats socials i de cooperació.

Protocol de detecció i actuació de risc social

En data 13 de setembre de 2006 es va signar per part de totes les institucions implicades en la protecció a la infància i l'adolescència, el Protocol marc d'actuacions en casos d'abusos sexuals i altres maltractaments greus a menors, impulsat pel Síndic de Greuges de Catalunya, amb la finalitat d'assegurar una coordinació eficaç en la protecció efectiva dels infants i adolescents i els seus drets i en defensa de la seva integritat i dignitat. Aquest protocol és, a més, el punt de partida per a l'elaboració de protocols específics de relació entre les institucions implicades.

El fet de que la major part de la població infantil estigui escolaritzada, fa que el centre educatiu s'erigeixi en una institució clau en la prevenció i detecció de possibles situacions de maltractament infantil. Hem de tenir en compte que els infants passen una part important del dia en aquesta institució que esdevé un espai clau en la seva socialització i és on es realitza una tasca de prevenció molt important i es poden detectar situacions de risc per als infants i de maltractaments.

La Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) com a entitat pública competent en matèria de protecció d'infància i adolescència i que té encomanades les tasques de prevenció, detecció i protecció dels infants i adolescents en alt risc social, li correspon liderar la coordinació interinstitucional que s'ha de dur a terme per a l'eficàcia dels processos de detecció i diagnòstic del maltractament i té la responsabilitat de exercir la protecció i tutela dels infants desemparats .

A més a més l'article 90 de la Llei 14/2010 del drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència encomana a les administracions públiques impulsar el desenvolupament d'actuacions adreçades al conjunt de la comunitat educativa que permetin prevenir, detectar i erradicar el maltractament a infants i adolescents , el comportaments violents, l'assetjament escolar i la violència masclista. Per tal d'assegurar la coordinació eficaç entre ambdues institucions es fa necessari establir uns mecanismes de derivació i coordinació i uns circuits administratius i tècnics àgils i adients entre l'àmbit educatiu i el de protecció d'infants i adolescents, pel que fa referència a la detecció i notificació de situacions de risc o de abusos sexuals i altres maltractaments infantils, així com establir els circuits de derivació que s'han d'activar per a la protecció efectiva dels infants i els adolescents, tant pel que fa a la prevenció del maltractament, com a la detecció i intervenció quan ja es dona una situació en que concorre el maltractament.

2. Suports addicionals

2.1. Reforç/ desdoblament

El reforç és una mesura d'atenció a la diversitat, que suposa el treball simultani de dos mestres a l'aula; i el desdoblament, dividir el grup.

Ambdues opcions poden contribuir a la millora de l'aprenentatge. Es tracta de modalitats organitzatives que afavoreixen el tractament de la diversitat i, per tant, la possibilitat de posar una major atenció a l'aprenentatge dels/de les alumnes i d'aprofundir en l'establiment de relacions interpersonals. Tant una opció com l'altra exigeixen predisposició, coordinació i comunicació entre els docents.

2.2. SEP

El Suport Escolar Personalitzat és un recurs de millora que s'emmarca en el conjunt d'actuacions que el Departament d'Ensenyament impulsa per a l'assoliment de l'èxit escolar de tots els alumnes, amb la finalitat de contribuir a donar resposta a les necessitats individuals d'aprenentatge de cada nen i de cada nena.

Mitjançant una proposta pedagògica referida a aspectes organitzatius i metodològics s'ofereix un suport individual o en petit grup a aquells alumnes que el necessiten. Aquest reforç ha d'aconseguir que tots els alumnes desenvolupin al màxim els seus aprenentatges bàsics i formatius.

És un reforç flexible, temporal i preventiu que vol atendre els diversos ritmes d'aprenentatge dels alumnes.

Com a criteri general i de forma prioritària:

1. Els/les alumnes de l'educació infantil, per garantir el domini de la llengua oral.
2. Els/les alumnes que cursen el cicle inicial de l'educació primària, amb la finalitat de reforçar el procés d'aprenentatge de la lectura, l'escriptura i aquells aspectes claus del seu aprenentatge.
3. Els/les alumnes dels cicles de l'educació primària que presentin retards en els aprenentatges bàsics i, en especial, el dels últims cursos per garantir un bon pas a l'educació secundària.

El suport escolar personalitzat s'oferirà en horari lectiu i postlectiu.

L'equip docent decidirà el moment en què cada alumne/a, d'acord amb les dades obtingudes de la seva avaluació continuada, ha assolit els aprenentatges fixats, inicialment, per millorar.

Aquesta decisió es prendrà, sempre que calgui, al llarg del curs escolar i dels cicles educatius.

A l'Ed. Infantil el reforç SEP va encaminat a reforçar tant el procés lecto- escriptor com les habilitats matemàtiques i el càlcul mental.

A nivell de cicle els criteris que s'han tingut en compte a l'hora de triar l'alumnat han estat els següents:

1. El context socio- cultural del qual prové.
2. El nivell lingüístic (entén el català).
3. L' autoestima i seguretat personal de l'alumne/a.
4. La comprensió de l'alumne/a.
5. La capacitat de concentració.
6. La motivació de l'alumne/a.
7. La superació dels objectius mínims del curs passat.
8. Proves d'avaluació inicial.
9. A partir de les observacions del dia- dia a l'aula.
10. Observacions dels racons de treball.

Cicle inicial

1. Per atendre la diversitat a l'escola tenim en compte aspectes com: factors socioculturals i econòmics i, factors acadèmics (capacitats d'aprenentatge, coneixements previs adquirits, motivació per l'aprenentatge i estils d'aprenentatge). Per aquesta raó, i sempre atenent a la inclusió dins els grup-classe.
2. Activitats de reforç per a alumnes amb dificultats per a l'adquisició de certs continguts.
3. Tenir importants dificultats en seguir el ritme de l'aula especialment a les àrees de llengua i matemàtiques.

4. Tenir dificultats d'organització: hàbits de treball, ús de l'agenda.
5. No tenir PI , es dóna cabuda a alumnes que tinguin adaptacions metodològiques.
6. Aquells/es alumnes que han mostrat un baix rendiment en les proves inicials.
7. Dispersió en l'atenció en l'aula.
8. Referències de baix rendiment escolar d'altres anys.
9. Manca de motivació per l'aprenentatge.
10. En cas de prioritzar la selecció de l'alumne/a ens decantarem per aquell/a que mostri més interès.
11. El reforç ha de garantir l'atenció individualitzada (als 3 o 4 alumnes) per a l'assoliment dels objectius proposats per la sessió, per a ells/es i per a la resta del grup.

Cicle mitjà

1. Falta d'autonomia per treballar.
2. Falta de motivació i/o actitud negativa davant les activitats i explicacions en gran grup.
3. Falta de concentració i d'atenció a les explicacions fetes a classe.
4. Manca d'hàbits de treball (agenda, material escolar, fer deures, participació,...)
5. Manca de polidesa en la presentació dels treballs i organització de la llibreta
6. Capacitat d'esforç, ganes de treballar i superar-se.
7. Avaluacions finals del curs anterior (propostes dels tutors/es i CAD).
8. Proves d'avaluació inicial
9. Proves dels temes de les àrees següents: llengües, matemàtiques i coneixement del medi
10. Dificultats d'expressió escrita: produccions, cal·ligrafia, ortografia...
11. Dificultats en l'àrea de matemàtiques: càlcul, operacions, numeració, resolució de problemes...
12. Factors socio-culturals i de risc social, que afectin el seu rendiment i/o aprenentatge.

Cicle superior

1. No tenir un Pla Individualitzat. Si que es contempla les adaptacions metodològiques.
2. Notes i propostes del curs anterior.
3. Avaluacions inicials d'aquest curs.
4. Dificultats puntuals amb la competència lingüística o matemàtica.
5. Controls de les diferents àrees de les primeres unitats.
6. El treball a l'aula del dia a dia (atenció, esforç, organització, participació, presentació dels treballs). SEP dins de l'aula.
7. Interès mostrat per millorar el seu rendiment.

El model de graella que fem servir per portar el registre dels/de les alumnes que assisteixen al SEP és el següent:

REGISTRE SEP

NOM ALUMNE/A	DIFICULTAT	OBJECTIU	ACTIVITATS	CRITERIS D'AVUACIÓ	VALORACIÓ	
					ASSOLIT	NO ASSOLIT
OBSERVACIONS:						

2.3. Atenció als alumnes nouvinguts/ les alumnes nouvingudes

Es considera "alumne/a nouvingut/da" aquell/a alumne/a que s'ha incorporat per primera vegada al sistema educatiu de Catalunya en els darrers vint-i-quatre mesos. Davant el xoc emocional que en aquest alumnat pot representar l'arribada a un entorn social i cultural completament nou, el centre ha de preveure mesures específiques per tal que pugui sentir-se ben acollit i percebre el respecte envers la seva llengua i cultura, i que, al més ràpidament possible, pugui seguir amb normalitat el currículum i adquirir l'autonomia personal dins l'àmbit escolar o social.

El centre ha de donar una resposta personalitzada per garantir l'aprenentatge de la llengua, l'accés al currículum comú i els processos de socialització d'aquest alumnat, i establir els criteris metodològics i els materials curriculars que facilitin la integració a les aules ordinàries des del primer moment.

Correspon a la comissió d'atenció a la diversitat determinar les actuacions que es duran a terme per atendre les necessitats educatives d'aquest alumnat, així com els trets bàsics de les formes organitzatives i dels criteris metodològics que es considerin més apropiats.

L'aprenentatge de la llengua de l'escola és una de les primeres necessitats de l'alumne/a que, sense conèixer-la, s'incorpora als centres educatius de Catalunya. Per això, a més de les activitats docents dedicades directament a l'ensenyament de la llengua catalana, tota la comunitat educativa ha de vetllar especialment per facilitar-ne l'aprenentatge.

L'especificitat del procés d'aprenentatge d'aquest/a alumne/a, sovint incorporat durant el curs escolar, amb situacions singulars fruit de la diversitat d'edats, procedències i processos d'escolarització previs i especialment el fet de compartir el temps escolar entre estructures de suport i l'aula ordinària, fa necessària l'elaboració d'un pla individualitzat.

Aquest document ha de recollir la informació obtinguda amb l'avaluació inicial de l'alumne/a nouvingut/da, ha de prioritzar les necessitats educatives a treballar i ha d'establir els mecanismes de planificació, seguiment i avaluació del procés d'acceleració del seu aprenentatge, que li ha de permetre incorporar-se plenament, al més aviat possible, a la dinàmica habitual del seu grup classe de referència. I tot això s'ha de fer tenint en compte la diversitat dels/de les alumnes i la coresponsabilitat de tots els agents que intervenen en el seu aprenentatge i l'aplicació de criteris de coherència pel que fa a la planificació curricular de les àrees. Els plans individualitzats han d'explicitar les característiques o situació de l'alumne/a, les prioritats educatives, la proposta curricular i els emplaçaments en què es durà a terme, així com els criteris per al seguiment i l'avaluació dels aprenentatges d'aquests/es alumnes. Cal preveure la dotació dels suports necessaris amb tots els

recursos del centre per als/ per les alumnes amb una escolarització prèvia deficient.

L'avaluació dels processos d'aprenentatge dels/ de les alumnes nous/noves s'ha de dur a terme amb relació als objectius del seu pla individualitzat i a les adaptacions realitzades del currículum. L'avaluació ha de ser contínua, amb observació sistemàtica i visió global del seu progrés d'aprenentatge, integrant les aportacions i les observacions efectuades en cada una de les àrees.

2.4. Atenció als alumnes/les alumnes que pateixen malalties perllongades

L'atenció educativa als infants o joves que no poden seguir temporalment els estudis en el seu centre educatiu es fa a les aules hospitalàries dels hospitals generals amb llits de pediatria, on se'ls oferiran activitats específiques adaptades al seu estat clínic i al temps d'estada. L'objectiu d'aquesta atenció és fomentar el desenvolupament integral, donar continuïtat al procés d'aprenentatge i facilitar el retorn a l'escola un cop hagin rebut l'alta mèdica.

A banda d'aquestes malalties que requereixen hospitalització, a l'escola ens trobem amb alumnat que pateix malalties perllongades o cròniques que requereixen d'una especial atenció dels mestres quan hi són a l'escola.

Per aconseguir que l'escolarització d'aquests infants sigui òptima, es fa necessari tenir coneixements sobre aquesta matèria i intervenir de manera adequada davant les necessitats d'uns/d'unes alumnes per a qui cal una atenció contínua des del sistema sanitari i una resposta des del sistema educatiu, per millorar significativament la seva qualitat de vida i el seu benestar emocional.

2.5. Protocols d'actuació en els casos de trastorns d'aprenentatge

Els trastorns d'aprenentatge són trastorns de base neurobiològica que afecten a un o més dels processos psicològics bàsics involucrats en la comprensió i l'ús del llenguatge oral i escrit.

Aquests trastorns poden manifestar-se en una manca d'habilitat per escoltar, parlar, llegir, escriure, lletrejar o fer càlculs matemàtics.

No existeix un patró únic pels trastorns d'aprenentatge. Cada alumne/a mostrarà diferent grau i tipus de fortaleeses i debilitats que afavoriran o dificultaran l'assoliment de les competències bàsiques. Per exemple, un/a alumne/a pot tenir moltes dificultats per llegir, però estar molt capacitat/da per les matèries científiques.

Els trastorns d'aprenentatge no s'han de confondre amb dificultats d'aprenentatge que tenen com a base discapacitats, alteracions emocionals o desavantatges socials o culturals.

En general, els/les alumnes amb trastorns d'aprenentatge mostren una intel·ligència mitjana o superior, per aquest motiu sembla que hi ha una gran distància entre el seu rendiment real i el rendiment potencial. Pot semblar un/a alumne/a brillant en moltes àrees, però tenir escasses habilitats en un aspecte concret.

Els trastorns d'aprenentatge són presents de per vida, però amb la intervenció adequada, aquests/es alumnes poden assolir l'èxit a l'escola.

En el marc de l'escola, i al marge d'altres factors, l'èxit de l'alumnat depèn de les seves habilitats per participar i adaptar-se a l'entorn de l'aula. Dit d'altra manera, l'èxit en l'aprenentatge té a veure amb la forma que l'alumnat es relaciona amb el professorat, col·labora amb els companys/es o connecta amb el currículum.

Alguns/es alumnes, malgrat mostrar unes bones capacitats cognitives i un estat físic saludable, troben obstacles per participar i adaptar-se al dia a dia de l'aula. Són infants i joves que posen de manifest dificultats per regular el seu comportament, dirigir la seva atenció cap a la tasca de forma sostinguda o mantenir un estil d'interacció adequat amb els adults i els companys. Són alumnes que pateixen un TDAH o bé, per un conjunt de causes, mostren conductes problemàtiques greus.

Per aquests/es alumnes, l'ajut que els/les docents i la família els hi proporcionen per aprendre a regular la seva conducta és indispensable. Necessiten ser guiats i ensenyats per poder fer allò que altres nens/es i joves semblen fer amb molta facilitat: engrescar-se en la tasca, mostrar complicitat amb el mestre/la mestra o jugar plàcidament amb els companys/les companyes.

En aquestes situacions, per al nen/la nena, hi ha el perill de caure en un cercle de mala relació amb l'entorn i de baixa autoestima; per als adults, és també alt el perill de caure en actuacions reactives i punitives .

La conducta problemàtica són actituds i/o fets contraris a les normes de convivència que impedeixen en més o menys mesura l'existència d'un clima adequat a l'aula o a l'escola. No és insòlit per un ésser humà, mostrar, en algun moment de la seva vida, un comportament problemàtic. Per alguns/es alumnes pot ser la seva forma habitual de relacionar-se amb l'entorn.

Característiques dels/de les alumnes que presenten comportament problemàtic (Greene, 2003)

Dificultats per gestionar i controlar les emocions associades a la frustració. Davant d'emocions com la por, la decepció o el desengany, tenen problemes per pensar amb claredat i, per tant, per cercar estratègies cognitives que els/les ajudin a superar l'adversitat.

El llindar i la tolerància a la frustració són extremadament limitats. Es poden sentir ferits/des amb facilitat, fins i tot per les coses més banals i quotidianes.

Capacitat limitada per a la flexibilitat i l'adaptabilitat. Els/les pot costar acceptar els canvis, tant com els costa canviar el seu comportament per adaptar-se a situacions no previstes o, a priori, desagradables.

Persistència de la inflexibilitat i resposta negativa davant la frustració encara que es doni un nivell alt de motivació intrínseca o extrínseca. En ocasions, encara que se'ls hi ofereixi participar en una activitat que els hi agrada, poden rebutjar-la obstinadament.

Tendència al pensament concret, rígid i en blanc i negre quan la majoria d'esdeveniments, situacions habituals o interaccions amb les persones i l'entorn estan plenes de tons grisos.

Aparició aleatòria de comportaments explosius quan les demandes de l'entorn sobrepassen la seva capacitat de resposta.

Els nens petits/les nenes petites, poden presentar un descontrol total quan estan cansats/des, afamats/des...

Podem afirmar que un infant mostra una conducta problemàtica:

- Quan no s'explica a partir de les condicions de la seva edat evolutiva.
- Quan la conducta presenta una freqüència exagerada.
- Quan persisteix en el temps.
- Quan afecta al seu desenvolupament personal, familiar, escolar i social.
- Quan repercuteix negativament en l'entorn.
- Quan la conducta està valorada objectivament.

2.6. Protocols d'actuació en els casos de trastorns del desenvolupament

Alguns infants i joves, per causes diverses, poden desenvolupar-se d'una forma diferent a la típica. És possible que aquesta atipicitat en el seu desenvolupament sigui deguda a la presència d'un trastorn que l'afecta.

Hi ha diferents factors de risc que poden alterar el desenvolupament dels infants, alguns dels quals poden actuar sincrònicament, com:

- Factors genètics o factors que actuen en el període embrionari.
- Factors biològics que actuen en els períodes fetal, perinatal o postnatal i perjudiquen el desenvolupament normal del sistema nerviós central.
- Factors ambientals que poden actuar negativament sobre infants biològicament sans o no.

Els/les alumnes amb trastorns del desenvolupament necessiten rebre ajudes educatives. Aquestes ajudes educatives tenen dues finalitats principals:

- Suprimir o reduir les barreres ambientals que dificulten l'accés a l'aprenentatge i a la cultura comuna.
- Compensar les seves dificultats, estimulant l'aprenentatge d'habilitats concretes o proporcionant ajuts tècnics perquè puguin fer el mateix que la resta d'alumnat, encara que d'una forma diferent.

L'autisme és un grup de trastorns del desenvolupament neurològic que es manifesta obstaculitzant l'aprenentatge d'habilitats de comunicació i de relacions socials. Paral·lelament, el desenvolupament també es veu interferit per la presència d'interessos restringits inusualment forts, comportament repetitiu i dificultats per

afrontar canvis inesperats. El terme espectre es refereix a una àmplia gamma de símptomes, habilitats i nivells de discapacitat que poden presentar les persones que el pateixen.

Les causes del Trastorn de l'Espectre Autista (TEA) són de base genètica, però possiblement associades a factors ambientals que interactuen amb aquestes. Els canvis del patró de desenvolupament del cervell són evidents als dos anys, però possiblement ja es reflecteixin en edats més primerenques.

En l'actualitat, es reconeixen dos grans subgrups: l'autisme clàssic i la síndrome d'Asperger. **L'autisme clàssic** està associat a dificultats d'aprenentatge (QI per sota la mitjana) i retard en l'adquisició del llenguatge. **La síndrome d'Asperger** comparteix característiques amb l'autisme, però sense les dificultats d'aprenentatge associades (QI en la mitjana o superior a la mitjana) i sense cap tipus de retard de llenguatge.

Els canvis proposats en el DSM-V uneixen aquests subgrups sota l'únic epígraf de Trastorn de l'Espectre Autista. La proposta afirma que els símptomes representen un continuïum que va de lleu a sever, més que un simple diagnòstic de "sí o no". Els criteris per al diagnòstic del trastorn especificaran un rang de severitat, descrivint el desenvolupament de la comunicació social i d'altres comportaments cognitius i motors rellevants.

Els efectes del trastorn no són immutables, poden canviar amb una intervenció educativa adequada, però les dificultats nuclears són presents al llarg de tota la vida de la persona amb TEA.

2.7. Educació Especial

Quan parlem del/ de la mestre/a d'educació especial no podem parlar d'una funció única, la feina dels/de les mestres d'educació especial és molt àmplia. Podríem dir que aquesta feina està dividida en dos tipus d'atenció: la directa i la indirecta.

Quan es parla d'atenció directa ens referim al treball realitzat, de manera individual o en petit grup, amb aquells nens/aquelles nenes que presenten necessitats educatives especials derivades de trastorns cognitius, socials, emocionals, motrius o sensorials. Prioritzem sempre el treball amb aquells nens/aquelles nenes que presenten necessitats educatives greus i permanents. I després altres necessitats. El lligam entre l'aula d'educació especial i l'aula ordinària és imprescindible per tal de garantir un bon procés de socialització de l'alumne/a, i una inclusió real dins l'escola i dins la societat.

Pel que fa a l'etapa d'educació infantil, i especialment a P-3, també es fa un treball d'observació i detecció de possibles necessitats educatives especials que puguin sorgir per poder donar una resposta i una atenció precoç quan més aviat millor i facilitar, així, l'evolució satisfactòria de nen o nena.

Quan parlem d'atenció indirecta ens referim a tota la relació que es manté amb serveis externs a l'escola, com per exemple: *EAP'S*, *SERVEIS SOCIALS (EAIES, CENTRES CÍVICS...)*, *UTAC*, *ONCE* etc., per tal d'oferir als/les nostres alumnes la major atenció i garantir així el seu procés d'ensenyament- aprenentatge i la seva evolució com a persona.

El/la mestre/a d'educació especial a l'escola ordinària pot atendre qualsevol alumne/a que presenti necessitats educatives especials derivades d'aspectes a nivell cognitiu, sensorial o motor, nivell sociocultural o trastorns del desenvolupament i la personalitat de caire més emocional, que fan que el seu procés d'ensenyament- aprenentatge es vegi afectat i, per tant, requereix d'una atenció especialitzada.

Al mateix temps també es dona atenció a aquells/aquelles alumnes que presenten dificultats en el procés d'aprenentatge de les àrees instrumentals (matemàtiques i llengua) a causa del seu procés maduratiu que pot portar un ritme més lent que el que s'exigeix a l'aula ordinària.

Actualment tenim una dotació de dos mestres d'educació especial i estan distribuïts de la següent manera:

- Infantil: s'atén amb mestres de reforç d'educació infantil.

- CI
- CM i CS

Hem fet coincidir l'àrea de català dels horaris dels/de les alumnes amb els horaris dels/ de les mestres d'EE per tal que si l'atenció a aquests alumnes comporta el fet que hagin de sortir de l'aula, que puguin fer el mateix que fan els seus/les seves companys/es. Pel curs 2019-2020 a l'àrea de matemàtiques també s'ha fet coincidir (si no és amb el/la mestre/a d'EE és amb un/a altre/a mestre/a). Es comença a treballar el projecte Innovamat, projecte amb el qual cada alumne/a podrà treballar al seu ritme i nivell dintre de l'aula ordinària, treballant d'aquesta manera l'atenció a la diversitat i la inclusivitat.

2.8. EAP

El protocol d'actuació de l'EAP i de l'equip LIC (ELIC) es formularà de manera conjunta i serà coordinat per una persona dels Serveis Educatius de Zona, en el nostre cas de la zona del Baix Penedès. Aquests equips multiprofessionals que actuaran de manera integrada, per donar suport a la realització efectiva del projecte educatiu dels centres i dels projectes educatius del centre i actuen, de manera preferent, amb el professorat i amb el centre.

La psicopedagoga/el psicopedagog de l'EAP ve al centre un dia a la setmana.

Els destinataris són els centres educatius, els equips directius, el professorat i altres professionals implicats en l'atenció a l'alumnat amb dificultats o amb necessitats educatives especials, l'alumnat i les seves famílies.

Els objectius són:

- Identificar i avaluar les necessitats educatives especials de l'alumnat i fer la proposta d'escolarització, en col·laboració amb els serveis educatius específics quan s'escaigui.
- Assessorar el professorat i les famílies en la resposta educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials, en col·laboració amb els docents especialitzats i els serveis educatius específics.

- Assessorar els equips docents, l'alumnat i les famílies sobre aspectes d'orientació personal, educativa i professional.
- Donar suport als centres educatius en la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió.
- Col·laborar conjuntament amb els altres equips del servei educatiu de zona i els específics per tal de promoure activitats d'intercanvi i de formació del professorat.
- Col·laborar amb els serveis socials i sanitaris de l'àmbit territorial d'actuació, per tal d'oferir una atenció coordinada als/les alumnes i famílies que ho necessitin.

L'accés al servei s'inicia a partir de la demanda de centre, a partir del procés d'escolarització de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu o en la coordinació amb altres serveis de la zona.

En principi no es tracta d'un servei d'atenció directa a les demandes de les famílies, però s'atenen les seves consultes per a proporcionar-los orientacions o informar-los sobre serveis o recursos de la zona que poden necessitar.

2.9. Altres dispositius externs (CDIAP, CSMIJ, CREDA)

CDIAP: Els CDIAP s'adrecen als infants que es troben en situacions com aquestes i a les seves famílies:

- Infants que en condicions normals no necessiten aquesta atenció, però el medi familiar i social en què viuen poden fer-la necessària.
- Infants que en condicions normals no arriben a un desenvolupament adequat a la seva edat i, per tant, necessiten una atenció per aconseguir-ho.
- Infants que presenten malformacions evidents, defectes congènits, lesions cerebrals de qualsevol origen i d'altres anomalies.

Els objectius del CDIAP són:

- Atendre la població infantil des de la concepció i fins als sis anys, sempre que no tingui garantida la continuïtat assistencial.
- Participar en la coordinació de les actuacions (detecció i prevenció) que es porten a terme en aquesta franja d'edat.

- Participar en els projectes de coordinació i cooperació interdepartamental.
- Assegurar equips interdisciplinaris experts en desenvolupament infantil.
- Garantir el treball individualitzat i la continuïtat assistencial.

El CDIAP té les següents funcions:

- Avaluació global de la problemàtica de l'infant i la seva família (diagnòstic).
- Informació, orientació, suport i assessorament a la família.
- Atenció terapèutica a l'infant de forma individualitzada.
- Orientació i suport a les escoles d'educació infantil.
- Seguiment de l'evolució de l'infant.
- Col·laboració dels programes de prevenció i detecció.
- Tasques de recerca, docència i formació.

Els quatre àmbits d'actuació del CDIAP són:

- L'infant i la seva família com a unitat de desenvolupament.
- La família.
- L'entorn natural en què es desenvolupa l'infant.
- La societat.

Els professionals que formen part de l'equip interdisciplinar dels CDIAP són experts en desenvolupament infantil i en els diversos àmbits d'intervenció (infant, família i entorn). Hi ha especialistes en fisioteràpia, logopèdia, treball social, psicologia i neuropediatria, entre d'altres.

Aquesta diversitat permet atendre qualsevol tipus de trastorn i aconseguir una intervenció global en les necessitats de l'infant i la seva família.

CSMIJ: El Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil forma part del Servei de Psiquiatria de l'Hospital de Sant Joan de Déu d'Esplugues de Llobregat i també de la Xarxa d'Atenció Psiquiàtrica Infantil i Juvenil de Catalunya.

Els serveis que ofereix són:

- Orientació individual i familiar.
- Diagnòstic psiquiàtric i psicològic.

- Tractaments individuals, grupals i familiars.
- Coordinació i treball en xarxa amb els equipaments sanitaris, pedagògics, socials i comunitaris per garantir la continuïtat assistencial.
- Prevenció i Promoció de la salut

El seu objectiu és atendre els problemes de salut mental dels nens i adolescents (des de el naixement fins als 18 anys) i a les seves famílies oferint una atenció humanitzada, orientada al pacient, integradora, de qualitat i que busqui les solucions en el entorn habitual del pacient i família.

CREDA: El CREDA és un Servei Educatiu Específic del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

La funció del CREDA és la de col·laborar amb els centres docents i els serveis educatius de zona per donar resposta a les necessitats dels alumnes amb sordesa i dels alumnes amb trastorns de llenguatge. Els serveis que ofereix són:

- Atenció logopèdica a alumnes amb deficiència auditiva o amb trastorn de llenguatge.
- Exploració psicolingüística dels/de les alumnes atesos/es pel CREDA
- Acol·liment familiar per a pares d'alumnes amb deficiència auditiva.
- Assessoraments als Centres escolars on hi hagi matriculats alumnes amb sordesa o amb trastorn de llenguatge.
- Col·laboració amb l'EAP per decidir si un/a alumne/a és creditor/a d'atenció del CREDA
- Valoració audiològica dels/de les alumnes amb sospita o amb diagnòstic de pèrdua auditiva.
- Revisions audioprotètiques de tots/es els/les alumnes amb pròtesis auditives, estiguin o no atesos pel servei de logopèdia.

L'EAP deriva els/les alumnes a través d'un protocol que inclou:

- Una mostra escrita del llenguatge oral de l'alumne/a.
- Un recull de dades sobre l'escolarització i les capacitats de l'alumne/a.

- Els/les psicopedagogs/gues del CREDA i de l'EAP prioritzen, de totes les demandes rebudes, els/les alumnes que s'atendran el curs vinent, segons la gravetat del cas i la disponibilitat del servei.

El treball logopèdic consisteix en:

Avaluar el llenguatge de cada alumne/a.

- Elaborar un programa d'intervenció logopèdica
- Atendre individualment els/les alumnes a raó de 2/3/4 hores setmanals segons els casos
- A final de curs lliurar un informe sobre el progrés logopèdic de l'alumne/a.
- Coordinar-se amb els/les tutors/es d'aula i mestres d'educació especial. Assessorar-los i oferir-los pautes d'actuació.
- Compartir el cas amb l'EAP.
- Coordinar-se amb altres professionals implicats en l'educació de l'alumne/a (CDIAP, CSMIJ...).
- Col·laborar amb els Serveis Educatius de zona.
- Atendre i orientar a les famílies.

3. Suport intensiu pels/ per les alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu

3.1. Plans individualitzats

La decisió de fer un PI ve derivada de les indicacions que es fan en el dictamen per l'escolarització que fa l'EAP o quan la comissió d'atenció a la diversitat (CAD) del centre considera que un alumne/una alumna -sense dictamen de l'EAP- manifesta necessitat d'un programa personalitzat o de suports addicionals.

Quan el PI ve motivat per un dictamen recent d'escolarització de l'EAP, o quan l'alumne/a ja ha disposat de PI en els cursos anteriors, el PI s'ha de fer en els dos primers mesos del curs; en altres casos en que no hi ha un coneixement suficient sobre les necessitats de l'alumne, es pot disposar d'un mes més per concretar-lo. Al mes de juny, es deixarà el PI preparat pel següent curs escolar, d'aquells alumnes que ja es preveu, després de la sessió d'avaluació, que en tindran aquesta mesura.

Es fa un PI quan un/a alumne/a, a més de les adaptacions incorporades a la programació ordinària i de les mesures de reforç o ampliació previstes a l'aula i al centre, es troba en alguna de les següents situacions:

Requereix mesures més personalitzades per progressar i aprendre
És nouvingut/da i les adaptacions d'aula no són suficients per respondre a les seves necessitats
Està matriculat/da o està compartint escolarització amb un centre d'educació especial
Es troba en una situació singular que requereix una personalització de la programació i el currículum (per exemple si simultanieja els estudis ordinaris amb d'altres activitats)
Presenta una malaltia, trastorn o discapacitat que requereix una programació adaptada
Presenta altes capacitats

Els plans individualitzats, per a aquells/aquelles alumnes que en disposin, han d'esdevenir el referent per a l'avaluació d'aquests/d'aquestes alumnes, tenint en compte —en el marc dels objectius del curs, del cicle i de l'etapa— l'assoliment de les competències bàsiques, l'autonomia personal i social (adaptació a l'aula ordinària, grup específic, grup reduït) i l'adquisició d'hàbits de treball i d'aprenentatge.

En els informes trimestrals s'explicitarà l'evolució de l'alumne/a en les diferents àrees (continguts treballats i objectius assolits), l'assoliment d'hàbits d'autonomia i desenvolupament personal i l'adaptació al centre i al grup.

La implicació de les famílies i l'enregistrament sistemàtic dels aspectes que es tracten i els acords que es prenen seran essencials per poder fer el seguiment de l'evolució de l'alumne o alumna amb PI.

En els documents oficials d'avaluació hi han de constar les mesures d'atenció a la diversitat adoptades i el pla individualitzat, quan escaigui (aprovats a la CAD).

3.2. Escolaritat compartida

L'escolaritat compartida requereix la coordinació entre els professionals dels centres educatius que atendran l'alumne/a. A fi de garantir la coherència i la complementarietat de les actuacions, cal que, abans de l'inici de curs, els professionals d'ambdós centres que participin en l'atenció educativa a l'alumne/a, conjuntament amb l'EAP, concretin l'atenció que es donarà a l'alumne/a en un pla individualitzat –prioritats educatives, emplaçaments en què es duran a terme i criteris per al seguiment i l'avaluació.

El seguiment de l'evolució de l'alumne/a i de l'ajustament del seu pla individualitzat, i la introducció, si escau, de modificacions en la seva atenció educativa, s'ha de fer conjuntament, i com a mínim, per un professional de cada centre i el professional de l'EAP corresponent. El/la coordinador/a del pla individualitzat serà un/a mestre/a o un/a professor/a del centre on l'alumne/a està matriculat. Els professors i els professionals d'ambdós centres que atenguin l'alumne/a aportaran a l'equip docent informació sobre la seva evolució i els seus aprenentatges.

4. Normativa de referencia

RESOLUCIÓ ENS/1544/2013, de 10 de juliol, de l'atenció educativa a l'alumnat amb trastorns de l'aprenentatge.

Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids.

Llei orgànica 8/2013, per a la millora de la qualitat educativa.

Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya.

LLEI 12/2009, del 10 de juliol, d'educació. Art. 81-82-83

RESOLUCIÓ ENS/1543/2013, de 10 de juliol, de l'atenció educativa a l'alumnat amb altes capacitats.

ORDRE ENS/164/2016, de 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària.

Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

DECRET 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

Resolució de 20 de juny de 2019, per la qual s'aproven els documents per a l'organització i la gestió dels centres, i les directrius per a l'organització i la gestió dels serveis educatius per al curs 2019-2020.

